

บันทึก

เรื่อง อำนาจบังคับบัญชาด้านศุลกากรอำเภอ

ตามหนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ ๕๔๙๗/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๘ ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาขัดแย้งระหว่างกระทรวงการคลังและกระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับเรื่องนายด่านศุลกากรเป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอหรือไม่

ปัญหานี้กระทรวงการคลังเห็นว่า นายด่านศุลกากรซึ่งตัวท่านตั้งอยู่ ณ อำเภอมีใช้หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอที่จะต้องอยู่ในบังคับบัญชาของนายอำเภอเพราะกรมศุลกากรมิได้ส่งมาประจำให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอแต่ประการใด บางท่านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอมาก ทั้งนี้ เพราะด่านศุลกากรได้จัดตั้งขึ้นเฉพาะท้องถิ่นที่เป็นเส้นทางสินค้าเข้าออกเพื่อปฏิบัติราชการด้านศุลกากรตามกฎหมายมิได้ให้อำนาจแก่นายอำเภอแต่อย่างใด เว้นแต่จะได้รับแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเท่านั้น จึงมิได้มีหน้าที่ต้องประจำทุกอำเภอทั่วราชอาณาจักร และมีต้องขึ้นอยู่ในบังคับบัญชาของนายอำเภอแต่อย่างใด

แต่กระทรวงมหาดไทยมีความเห็นว่า

(๑) การที่จะพิจารณาว่าข้าราชการตำแหน่งใดเป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอหรือไม่นั้น มีหลักถือปฏิบัติกันอยู่ว่า ราชการส่วนนั้นต้องมีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกำหนดไว้ให้เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคตามนัยแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินหรือไม่ ถ้าหากเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคแล้วผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการนั้น ๆ ในส่วนภูมิภาคก็ต้องเป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ และต้องอยู่ในปกครองบังคับบัญชาของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอ แล้วแต่กรณี แม้สถานที่ราชการจะไม่ได้ตั้งประจำทำงานอยู่ ณ ศาลากลางจังหวัด หรือที่ว่าการอำเภอ ก็มีหลักที่จะนำมาชี้ว่ามีได้เป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดหรืออำเภอตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และนโยบายของรัฐบาลในการปกครองส่วนภูมิภาค

(๒) เมื่อปรากฏว่าพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมศุลกากรในกระทรวงการคลัง พ.ศ.๒๕๕๕ มาตรา ๓ ข. ได้บัญญัติให้ด่านศุลกากรเป็นราชการส่วนภูมิภาคแล้ว นายด่านศุลกากรซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการในราชการส่วนภูมิภาคก็ต้องเป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ กล่าวคือ ถ้าเป็นนายด่านศุลกากรประจำอำเภอก็ต้องอยู่ในความปกครองบังคับบัญชาของนายอำเภอ

(๓) ส่วนการปฏิบัติหน้าที่ราชการของนายด่านตามกฎหมายศุลกากรในส่วนที่กฎหมายระบุไว้โดยเฉพาะก็ดี หรือเกี่ยวกับงานเทคนิคซึ่งต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของกรมศุลกากรก็ดี ย่อมเป็นอำนาจและหน้าที่ของนายด่านจะพึงปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและระเบียบแบบแผนนั้น แต่นายอำเภอก็จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการปกครองบังคับบัญชาและการบริหารราชการของอำเภอและราชการแผ่นดินอันเกี่ยวกับงานศุลกากรอยู่ เช่นการกวดขันป้องกันการลักลอบหนีภาษีศุลกากร เป็นต้น ซึ่งนายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหานี้แล้วเห็นว่า การที่จะถือว่าราชการส่วนใดเป็นราชการส่วนภูมิภาคหรือไม่นั้น ก็จำต้องดูว่ามีกฎหมายใดระบุให้ราชการส่วนนั้นเป็นราชการส่วนภูมิภาคหรือไม่ ตามพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมศุลกากรในกระทรวงการคลัง พ.ศ. ๒๔๙๕ ได้จัดแบ่งแยกด้านศุลกากรเป็นราชการส่วนภูมิภาคไว้ ฉะนั้น ต้องถือว่าด้านศุลกากรซึ่งตั้งไว้ประจำอำเภอเป็นส่วนราชการภูมิภาค เมื่อด้านศุลกากรซึ่งตั้งไว้ประจำอำเภอเป็นราชการส่วนภูมิภาคแล้ว นายด่านศุลกากรซึ่งตั้งไว้ประจำอำเภอก็ต้องเป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอด้วย ส่วนอำนาจหน้าที่ของนายด่านศุลกากรตามกฎหมายศุลกากรหรือตามระเบียบแบบแผนของกรมศุลกากร นายด่านศุลกากรย่อมจะพึงปฏิบัติได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและระเบียบแบบแผนนั้น แต่นายอำเภอก็จะต้องเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการในอำเภอและรับผิดชอบงานบริหารราชการของอำเภอตามพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๙๕ มาตรา ๔๐^๑ แม้สถานที่ราชการของด่านศุลกากรจะไม่ได้ตั้งประจำทำงานอยู่ ณ ที่ว่าการอำเภอ ก็มีใช้หลักที่จะนำมาชี้ขาดว่านายด่านศุลกากรมิได้เป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ อนึ่ง ตามข้ออ้างของกระทรวงการคลังที่ว่า งานของกรมศุลกากรหาจะมีประจำอยู่ทุกจังหวัดและทุกอำเภอดังเช่นงานของกระทรวงทบวงกรมอื่น ๆ ไม่นั้น ข้อนี้เห็นว่าราชการส่วนภูมิภาคของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ มิจำเป็นจะต้องมีเจ้าหน้าที่ไปประจำทั่วทุกจังหวัดและอำเภอการที่กระทรวงทบวงกรมใดจะตั้งเจ้าหน้าที่ไปประจำหรือไม่ ก็สุดแล้วแต่ความจำเป็นของส่วนราชการนั้น ๆ

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการ

^๑ มาตรา ๔๐ ในอำเภอหนึ่งมีนายอำเภอคนหนึ่งเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการในอำเภอ และรับผิดชอบงานบริหารราชการของอำเภอ

นายอำเภอสังกัดกระทรวงมหาดไทย

บรรดาอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกรมการอำเภอหรือนายอำเภอซึ่งกฎหมายกำหนดให้กรมการอำเภอและนายอำเภอมีอยู่ ให้โอนไปเป็นอำนาจและหน้าที่ของนายอำเภอ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สิงหาคม ๒๕๕๘